

(i) Printed Pages : 8

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	0	0	2	7
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	1
---	---	---	---

**Bachelor of Arts (FYUP) 1st Semester
(2125)**

GEOGRAPHY

Paper : Introduction to Geography—GEODSC1

(In All Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

- Note :—** (1) Attempt 5 Questions in all. Question No. 1 is compulsory containing 12 short answer type parts covering the entire syllabus. Attempt any 9 parts in about 25-30 words each. Each part carries 2 marks.
- (2) Attempt 4 questions, selecting 1 from each unit.
- (3) Each question carries 18 marks. (*Total 4 × 18 = 72 marks*)
- (4) Special credit will be given for the appropriate use of maps and diagrams.
- (5) Students are allowed to use unmarked map stencils and color pens/pencils.
- (6) For CDOE/Reappear/Improvement Candidates not assessed earlier for internal assessment, their theory marks will be proportionally increased to the maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

(Compulsory)

1.
  - (i) Define Geography
  - (ii) Absolute Location
  - (iii) Cultural Landscape
  - (iv) Latitudes and Parallels of Latitudes
  - (v) Equinoxes
  - (vi) International Date Line
  - (vii) Weathering
  - (viii) Vulcanicity
  - (ix) Mohorovicic Discontinuity
  - (x) What is Plate in Geography ?
  - (xi) Foliated Rocks
  - (xii) Horst and Graben. 9×2=18

UNIT—I

2. Write a detailed note on any *two* of the following :
  - (a) Nature of Geography
  - (b) Importance of Geography
  - (c) Location in Geographical Studies 9,9
3. Write a detailed essay on 'Geography as a Social Science.' 18

UNIT—II

4. What is the Revolution of the Earth? Explain the effects of Earth's revolution. 18
5. Explain the concept of meridians of longitude and discuss their significance in geography. 18

UNIT—III

6. Describe in detail the internal structure of the Earth. 18
7. Explain in detail Alfred Wegener's Continental Drift Theory. Discuss the main ideas and assumptions behind the theory. 18

UNIT—IV

8. What do you understand by Rock Cycle? Discuss in detail the classification of igneous rocks based on their mode of formation, texture, and composition. 5,13
9. What are the major Landforms on Earth? Discuss different types of Mountains and their characteristics. 2,16

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) कुल 5 प्रश्नों के उत्तर दें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है और इसमें पूरे पाठ्यक्रम को कवर करने वाले 12 लघु उत्तरीय भाग हैं। किन्हीं 9 भागों के उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दें। प्रत्येक भाग के 2 अंक हैं।
- (2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनकर 4 प्रश्न करें।
- (3) प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं। (कुल $4 \times 18 = 72$ अंक)
- (4) मानचित्रों और आरेखों के उचित उपयोग के लिए विशेष अंक दिए जाएँगे।
- (5) छात्रों को बिना चिन्ह वाले मानचित्र स्टेंसिल और रंगीन पेनपेंसिल का उपयोग करने की अनुमति है।
- (6) जिन CDOE/उपस्थिति/सुधार परीक्षार्थियों का पहले आंतरिक मूल्यांकन नहीं हुआ है, उनके सैद्धांतिक अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के बदले पेपर के अधिकतम अंकों के अनुपात में बढ़ा दिया जाएगा।

(अनिवार्य)

1. (i) भूगोल को परिभाषित कीजिए
- (ii) निरपेक्ष स्थान
- (iii) सांस्कृतिक परिदृश्य
- (iv) अक्षांश और अक्षांशों के समांतर रेखाएँ
- (v) विषुव
- (vi) अंतर्राष्ट्रीय तिथि रेखा
- (vii) अपक्षय
- (viii) ज्वालामुखी क्रिया
- (ix) मोहरोविसीक असंततता
- (x) भूगोल में प्लेट क्या है?
- (xi) पर्णित चट्टानें
- (xii) होर्सट और ग्रेबेन।

9×2=18

यूनिट—I

2. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर विस्तृत टिप्पणी लिखिए :
  - (a) भूगोल की प्रकृति
  - (b) भूगोल का महत्व
  - (c) भौगोलिक अध्ययन में स्थान।

9,9

3. 'भूगोल एक सामाजिक विज्ञान के रूप में' इस पर एक विस्तृत निबंध लिखिए। 18

यूनिट—II

4. पृथ्वी की परिक्रमा क्या है? पृथ्वी की परिक्रमा के प्रभावों की व्याख्या कीजिए। 18
5. देशांतर रेखाओं की अवधारणा की व्याख्या कीजिए और भूगोल में उनके महत्व पर चर्चा कीजिए। 18

यूनिट—III

6. पृथ्वी की आंतरिक संरचना का विस्तार से वर्णन कीजिए। 18
7. अल्फ्रेड वेगनर के महाद्वीपीय विस्थापन सिद्धांत की विस्तार से व्याख्या कीजिए। इस सिद्धांत के पीछे मुख्य विचारों और मान्यताओं पर चर्चा कीजिए। 18

यूनिट—IV

8. शैल चक्र से आप क्या समझते हैं? निर्माण, बनावट और संरचना के आधार पर आग्नेय चट्टानों के वर्गीकरण पर विस्तार से चर्चा कीजिए। 5,13
9. पृथ्वी पर प्रमुख भू-आकृतियाँ क्या हैं? विभिन्न प्रकार के पर्वतों और उनकी विशेषताओं पर चर्चा कीजिए। 2,16

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 12 ਲਘੂ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਾਗ ਹਨ। ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ 9 ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
- (2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੁਣ ਕੇ, ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ।
- (3) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 18 ਅੰਕ ਹਨ। (ਕੁੱਲ $4 \times 8 = 72$ ਅੰਕ)
- (4) ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (5) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਸਟੈਂਸਿਲ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਪੈਨ/ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
- (6) CDOE/Reappear/Improvement ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਕਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਿਕ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੇਪਰ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

1. (i) ਭੂਗੋਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ii) ਸੰਪੂਰਨ ਸਥਾਨ।
- (iii) ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਲੈਂਡਸਕੇਪ।
- (iv) ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ।
- (v) ਸਮਵਿਸ਼ਵ।

(vi) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਰੀਖ ਰੇਖਾ।

(vii) ਮੌਸਮ।

(viii) ਵੁਲਕੇਨੀਸਿਟੀ।

(ix) ਮੋਹੋਰੋਵਿਸਿਕ ਡਿਸਕੰਟੀਨਿਊਟੀ।

(x) ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਪਲੇਟ ਕੀ ਹੈ ?

(xi) ਫੋਲੀਏਟਿਡ ਚੱਟਾਨਾਂ।

(xii) ਹੋਰਸਟ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਬੇਨ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(a) ਭੂਗੋਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

(b) ਭੂਗੋਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

(c) ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ।

9,9

3. 'ਭੂਗੋਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਜੋਂ' 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਪਰਿਕ੍ਰਮਾ ਕੀ ਹੈ ? ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਪਰਿਕ੍ਰਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

18

5. ਰੇਖਾਂਸ਼ ਦੇ ਮੈਰੀਡੀਅਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ। 18
7. ਐਲਫ਼ੈਰੇਡ ਵੇਗਨਰ ਦੇ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਵਹਿਣ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।
ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸ਼ੈਲ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਨਿਰਮਾਣ, ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਦੇ
ਢੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਗਨੀਯ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ
ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,13
9. ਪ੍ਰਿਥਵੀ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਰੂਪ ਕੀ ਹਨ ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ
ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2,16